ainult suured ja veel suuremad. Selsamal Vilniuse kontserdimaja võistlusel osalesid ka Zaha Hadidi arhitektid, kuid jäid meist tahapoole ja pääsesid vaid kolmandasse vooru.

Hiljuti oli Saksamaal Müncheni uue kontserdimaja võistlus. Selle võitis suhteliselt tundmatu ja Euroopa kohta väike Austria büroo Cukrowicz Nachbaur Architekten kõigi suurte maailmakuulsate arhitektide ees. Neid näiteid on sadu, et suured teedrajavad avalikud hooned on väikeste tundmatute tegijate kavandatud. Tihti kasvataksegi suureks sellise objekti projekteerimisega. Näiteks meie Eesti Rahva Muuseumi uus hoonegi. Kolm Pariisis töötavat arhitekti olid enne ERMi projekteerimist suhteliselt kogenematud. ERMiga said nad tuule tiibadesse, aga meeskonnana lagunesid ja igaüks asutas oma ettevõtte.

Sinu Dagopeni büroos on projekteeritud eri tüpoloogiaga hooneid: haigla, kaubamaja, kontserdimaja, bürood, eramud ja suvilad. Ruumi mõttes on igaüks neist täiesti erinev. Mõnda neist, näiteks IT-agentuuri peahoonet ja Viljandi haiglat, saabki ilmselt projekteerida ainult ühe korra. Kuivõrd te iga projektiga alustate nullist, kui palju saate toetuda varasematele kogemustele?

Ühest küljest on see hea vaheldus ja põnev väljakutse, kui saab teha midagi, mida iga päev ei tee. Maailmas pole ilmselt büroosid, kes elavad ära vaid kontserdihoonete projekteerimisest. Samal ajal on palju büroosid, kes on spetsialiseerunud näiteks haiglatele, laboritele ja meditsiinikeskustele. Eestis selliseid büroosid pole. Teisest küljest tuleb ikkagi kasuks, kui mõne funktsiooni või tüpoloogiaga on varem kokku puututud. Näiteks Vilniuse kontserdimaja puhul oli abiks see, et olin ülikoolis kontserdimaja projekteerimist juhendanud. Üle-eelmisel aastal juhendasin Tallinna tehnikaülikooli arhitektuuriõppe stuudioprojektina Kaunase uue kontserdimaja projekteerimist vastavalt samal ajal toimunud rahvusvahelise arhitektuurivõistluse lähteülesandele ning eelmisel aastal juhendasin koos arhitekt Üllar Ambosega rahvusooperi Estonia uue hoone projekteerimist. Põhilised aspektid olid seega juba tuttavad ning tudengite juhendamine eeldab õppejõult eeltööd ja ka ise koos tudengitega õppimist. Paralleelselt nimetatud stuudioprojektiga luges samale kursusele samal päeval akustika loenguid legendaarne akustik Linda Madalik, kellega samuti konsulteerisime kontserdisaalile parima tüpoloogia ja akustika kavandamiseks.

Dagopenis projekteeritakse praegu Viljandi haiglat. Selle töö saite arhitektuurivõistlusega. Haigla on hoopis midagi muud kui kontserdi- või kaubamaja. Kui palju pidite selle töö puhul nullist alustama ja enese haigla tööspetsiifikaga kurssi viima?

Viljandi haigla on unikaalne juba selles mõttes, et sinna kavandatakse ka tervise- ja taastusravikeskust ning polikliinikut. Arhitektuurivõitlusel osalemise üks tingimus oli, et meeskonnas peab olema kogenud meditsiinitehnoloog. Dagopen koos Bakpakiga kaasas selleks Hispaaniast Planho Consultorese, kes on spetsialiseerunud meditsiinitehnoloogia ja haiglate projekteerimisele. Meie tegelesime linnaehitusliku lahenduse, arhitektuuridisaini ja ruumilise poolega, nemad aga jälgisid, et meditsiinitehnoloogiliselt oleks kõik loogiline, funktsionaalne ja nüüdisaegne. Haiglad on pidevas muutumises: vajadused ja ravimeetodid muutuvad, tehnoloogia areneb, teadmisi tuleb juurde. Haigla projekteerimisel peab endale aru andma, et see on nagu ajas muutuv masin. Ka neid haiglaid, mis meil praegu on, ehitatakse pidevalt ringi, sest vajadused muutuvad. Haigla peab olema võimalikult paindlik ja modulaarne, et seda saaks vajaduse korral ümber organiseerida – laiendada või kokku tõmmata. Haigla jaguneb laias laastus kolmeks tsooniks: kliiniline, poolkliiniline ja avatud. Seal on näiteks selliseid ruume, koridore ja lifte, mida võib kasutada ainult meditsiinipersonal, kellel on sinna asja. Ka nendesse ruumidesse sisenemine ning nendes viibimine on reguleeritud. Need alad tuleb avalikest eraldada nii juurdepääsetavuse kui ka steriilsuse mõttes.

Dagopeni Soome rahvusmuuseumi juurdeehitise võistlustöö pälvis 185 osalejaga võistlusel neljanda ehk ostupreemia. Autorid Jaan Kuusemets, Erko Luhaaru, Anne Vingisar, Jose De la Peña Gómez Millán ja Jose A Pavón Gonzalez.
Võistluse võitis Soome arhitektuuribüroo JKMM.

Tänapäeva meditsiin on protsessipõhine, arhitektuur ja korruse plaanid peaksid seda toetama ja võimaldama. Arhitektuurivõistlus toimus 2019. aasta lõpus, praegu, aastal 2020 tegeleme hoone projekteerimisega ning tööprojekt peab valmima augusti lõpuks. Hoone valmib kõigi eelduste kohaselt 2023. aastal. On selge, et kolme aasta jooksul muutub meditsiinis väga palju. Praegu elame unikaalses eriolukorras, COVID-19 pandeemia tingimustes. Juba sellest tulenevalt oleme pidanud projekti jooksvalt muutma. Varem nõuti, et taastusraviplokki peab saama hõlpsalt kohandada erakorralise meditsiini osakonnaks, et sinna näiteks suurema looduskatastroofi puhul haiglaravi vajavad patsiendid mahutada. Selline vajadus võib tekkida aga ka siis, kui EMOs midagi juhtub, näiteks tulekahju. Sellest tulenevalt on taastusravi plokki projekteeritud ravigaaside torustikud. Viirusepuhang tõi projekti täiendava muudatuse: ringi tuli projekteerida taastusravi ventilatsioon ning lisada lüüsid osakonna ja ülejäänud haigla vahele, et olla valmis ka nakkuskliiniku loomiseks.

Dagopeni Vilniuse kontserdimaja töö pälvis 272 osalejaga võistlusel 13. – 25. koha. Autorid Jaan Kuusemets, Erko Luhaaru, Anne Vingisar, Allar Esko, Sume Elisabeth Värv. Võistluse võitis Hispaania büroo Arquivio Architects.

Arhitektuuribüroosid pole koroonaviiruse põhjustatud majanduse vabalangemine praegu nii palju mõjutanud kui mõnda teist valdkonda. Sõlmitud lepingud on jõus ja riigihankeid pole tühistatud. Võib oletada, et kriis tabab seda sektorit poole või kolmveerand aasta pärast, kui praegused tellimused on täidetud. Kuidas saaks riik arhitektuurisektorit toetada?

Üks võimalus majanduse paratamatu tsüklilisuse tasakaalustamiseks või juba saabunud kriisi leevendamiseks on riigi kontratsükliline lähenemine, et leevendada kõikumisi. Vajalik on ka riigi investeeringute suurendamine ehitusse ja taristusse ehk siis investeeringute suurendamine ehitatud keskkonda. Investeeringuid tuleks suurendada majandustsükli languse ajal ning vähendamine majandustsükli tõusufaasis. Kui kriis süveneb, siis erasektor tõmbub ju niikuinii kokku ning võib oodata koondamisi ja pankrotilaineid. Kui ka riik oma kulutused kriisiajal kokku tõmbab, siis seda hullemaks kujuneb kogu majanduse langus ning sellest taastumine.